

ІНТЕГРОВАНА КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ КАФЕДРИ ЕКОЛОГІЇ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЩОДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ 101 ЕКОЛОГІЯ

Кафедра екології та охорони здоров'я Західноукраїнського національного університету здійснює підготовку фахівців за спеціальністю 101 «Екологія».

Основою концептуальних засад розвитку кафедри та спеціальності є положення, викладені у Законі України «Про вищу освіту», Законі України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», рішенні Колегії Міністерства освіти і науки України від 20.12.2001 р. №13/6-19 «Про концепцію екологічної освіти в Україні», наказах Міністерства освіти і науки України «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» (№ 1076 від 04.10.2018 року) та «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти» (№ 1066 від 04.10.2018 року), Статуті Західноукраїнського національного університету, Стратегії розвитку Західноукраїнського національного університету з 2021 по 2025 рр., рішеннях вчених рад Університету та Навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури ЗУНУ.

Дану концепцію створено на основі затвердженої у 2023 році концепції розвитку кафедри екології та охорони здоров'я щодо спеціальності 101 екологія, (вчена рада ННППІ, протокол №4 від 30 травня 2023 року).

ОСВІТНІ ПРОГРАМИ КАФЕДРИ ЕКОЛОГІЇ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

- **«Екологічна безпека та охорона навколишнього середовища»** (перший, бакалаврський, рівень вищої освіти);
- **«Екологія та біоекономіка»** (другий, магістерський, рівень вищої освіти).

Освітньо-професійна програма

«ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА»

Метою освітньо-професійної програми є підготовка фахівців у сфері забезпечення екологічної безпеки, які володіють широким спектром компетентностей для вирішення практичних задач екологобезпечного регіонального та галузевого розвитку, функціонування суб'єктів господарювання, реалізації превентивних заходів щодо негативного впливу на природне середовище, розробки цільових програм та проєктів екологічної оптимізації довкілля й формування екологобезпечного середовища життєдіяльності суспільства.

Обсяг освітньої програми:

- на базі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС;
- на базі ступеня «молодший бакалавр» (освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст») заклад вищої освіти визнає та перезараховує не більше ніж 120 кредитів ЄКТС, отриманих в межах попередньої освітньої програми підготовки молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста).

Випускники ОПП «Екологічна безпека та охорона навколишнього середовища» можуть займати посади: спеціаліст з виробничо-екологічної безпеки, спеціаліст-еколог органу державної влади та місцевого самоврядування, інспектор з охорони природи, інженер-еколог, інженер з охорони навколишнього середовища, менеджер-еколог на підприємстві, технолог з природоохоронних робіт, спеціаліст відділу екологічного контролю, фахівець з моделювання екологічних систем, фахівець з управління природокористуванням, експерт з екології, технік-еколог, сільськогосподарський радник з питань екології.

Освітньо-професійна програма

«ЕКОЛОГІЯ ТА БІОЕКОНОМІКА»

Метою освітньо-професійної програми є підготовка фахівців, здатних виконувати складні практичні завдання сфері екологізації виробництва й збереження довкілля на основі біоекономічних підходів взаємин між суспільством і природою. Особливості освітньо-професійної програми реалізується через фокусування змісту освітніх компонентів на засвоєння та набуття здобувачами комплексу теоретичних знань та практичних навичок стосовно забезпечення екологічно орієнтованого розвитку суспільства й охорони довкілля шляхом відмови від споживання викопних ресурсів, переходу на використання природних біоресурсів, застосування екологічно чистих технологій, рециклінгу та біотехнологій для виробництва товарів і продуктів харчування.

Обсяг освітньої програми на базі освітнього рівня бакалавра, магістра, спеціаліста 90 кредитів ЄКТС. Термін навчання – 1 рік 4 місяці.

Випускники ОПП «Екологія та біоекономіка» можуть працювати на посадах еколога-економіста на виробництві, експерта із зеленої енергетики, екологічного менеджера, біоремедіатора (фахівець, який відновлює екосистеми із використанням біотехнологій), екобіотехнолога (фахівець із заміщення застарілих рішень у різних галузях новими продуктами галузі біотехнологій), агроеколога, рециклінг-технолога, спеціаліста з розробки та впровадження технологій багаторазового використання матеріалів і безвідходного виробництва, урбаніста-еколога, фахівця з вуглецевих ринків та ризиків.

Здобувачі та випускники

За період підготовки здобувачі можуть проходити практику на базі управлінь екології та природних ресурсів обласних адміністрацій, структурних підрозділів Державної екологічної інспекції, інших установ та організацій центральних органів влади, органів місцевого самоврядування та територіальних

громад, профільних підприємств із секторів, пов'язаних із використанням і впровадженням природо орієнтованих технологій тощо.

Індивідуальна освітня траєкторія підготовки здобувачів формується за рахунок компонування блоку обов'язкових та вибіркових дисциплін, елементів неформальної освіти, стажування, участі у програмах обміну, задіяння у виконання дослідницьких проектів, участі у виконанні науково-практичних проектів для підприємств, установ та організацій екологічного спрямування. Обсяг індивідуальної освітньої траєкторії підготовки здобувачів становить не менше 25% від загальної кількості кредитів.

Підготовка здобувачів передбачає участь у глобальному науковому пошуку, обміну інформацією із екологічними спільнотами світу, взаємодію із фаховими асоціаціями та громадським сектором, участі у програмах стажування за кордоном, а також поєднанні навчання за кордоном, участь у міжнародних конференціях і семінарах.

СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ КОНЦЕПЦІЇ

1) місія, завдання та пріоритетні та стратегічні напрями розвитку кафедри в розрізі забезпечення підготовки за спеціальністю й освітньо-професійними програмами, завдання та цілі на ринку освітніх послуг;

2) навчально-методична робота та участь кафедри в освітніх проєктах;

3) наукова робота та наукове співробітництво, зв'язок із практикою та організаціями громадянського суспільства;

4) удосконалення та покращення матеріально-технічної бази освітнього процесу;

5) виховна, культурна і громадська робота зі здобувачами;

6) профорієнтаційна робота кафедри.

1. Місія, завдання та пріоритетні та стратегічні напрями розвитку кафедри в розрізі забезпечення підготовки за спеціальністю й освітньо-професійними програмами, завдання та цілі на ринку освітніх послуг

Кафедра екології та охорони здоров'я вбачає своє призначення у:

1) формуванні екологічно орієнтованого освітнього середовища;

2) сприянні розвитку управлінських, організаційних і навчально-виховних основ забезпечення учасників освітнього процесу задля ґрунтовного засвоєння системи екологічних знань;

3) постійному поглибленні практичної направленості підготовки фахівців для потреб природоорієнтованих секторів економіки та управління;

4) підвищенні ролі педагогів у формуванні еколого-орієнтованого освітнього середовища.

Основним завданням кафедра екології та охорони здоров'я визначає підготовку висококваліфікованих фахівців у сфері екології, екологічної безпеки та охорони навколишнього середовища, які будуть спроможні виконувати активну професійну діяльність, зокрема, оцінювати основні сучасні тенденції і використовувати сучасні екологічні технології, володіти навичками

організаторської та управлінської діяльності, ухвалювати рішення із урахуванням екологічних та економічних наслідків.

Напрями діяльності кафедри з організації та вдосконалення спеціальності та освітньо-професійних програм.

1. Формування ОПП відповідно до вимог Стандартів вищої освіти.
2. Забезпечення тісного співробітництва кафедри з провідними установами (організаціями) задля спільного формування інтегрованих навчальних, дослідницьких і виховних програм.
3. Нарощування інтелектуального потенціалу кафедри за рахунок залучення провідних викладачів і науковців, систематичного стажування та підвищення кваліфікації науково-педагогічного персоналу через участь у тренінгах, сертифікаційних програмах екологічно зорієнтованих напрямів.
4. Формування необхідної матеріально-технічної бази підготовки фахівців, розвитку науково-дослідної бази кафедри та застосуванні інноваційних технологій проведення навчального процесу, залучення технічної допомоги іноземних партнерів.
5. Посилення наявної лабораторної бази, створення навчальної лабораторії хімічного спрямування із відповідним штатним та матеріально-технічним забезпеченням.
6. Організація взаємодії з іноземними партнерами, побудови мережі співпраці з профільними установами для участі в проектах.
7. Налагодження стратегічного співробітництва з підприємствами й організаціями регіону, співпраця з роботодавцями з метою врахування якісних параметрів підготовки фахівців у відповідності до вимог ринку праці.

2. Навчально-методична робота та участь кафедри в освітніх проєктах

Навчально-методична робота кафедри зорієнтована на наступні напрями.

1. Перспективне та поточне планування навчально-методичної роботи.
2. Створення навчально-методичних комплексів освітніх компонентів та вибіркового дисциплін відповідно до сучасних вимог підготовки фахівців.
3. Аналіз забезпеченості освітнього процесу навчально-методичною літературою, формування поточних планів видання підручників, навчальних і методичних посібників, рекомендацій і вказівок.
4. Вивчення, узагальнення й поширення перспективного педагогічного досвіду, формування нового педагогічного мислення, прагнення до постійного оновлення знань і творчого пошуку, зорієнтованого на особистість здобувача.
5. Удосконалення методичних рекомендацій із планування, організації й контролю самостійної роботи здобувачів.

3. Наукова робота та наукове співробітництво, зв'язок із практикою та організаціями громадянського суспільства

Професорсько-викладацький склад кафедри системно розвиває науково-дослідну діяльність, формує нові напрями для дослідження, серед яких природоохоронна політика органів місцевого самоврядування, імплементація європейського досвіду у сфері водної політики, управління відходами, охорони біорізноманіття, відновлення деградованих екосистем тощо.

Практичний аспект діяльності пов'язується зі сприянням громад у підготовці профільних екологічних програм, схем санітарної очистки населених пунктів, впровадження процедур СЕО та ОВД, розробкою регіональних та місцевих планів управління відходами тощо.

До виконання наукових досліджень залучаються здобувачі задля посилення сформованих компетентностей, набуття практичного досвіду, досягнення програмних результатів навчання.

Для підготовки фахівця-еколога, викладацький склад кафедри володіє, окрім класичної підготовки, широкими знаннями сучасних екологічних технологій, перспективних напрямів екологічних досліджень, міжнародною практикою природоорієнтованих рішень, бере участь у програмах підвищення кваліфікації, оволодіває новими методиками та технологіями.

Пріоритетом колективу є проєктна робота з напрямів наукової взаємодії із Нідерландською бізнес-академією, Вармінсько-Мазурським університетом, Батумським державним університетом імені Шота Руставелі, національними університетами України, провідними установами та організаціями у сфері екології.

Пріоритетні напрямки наукових досліджень професорсько-викладацького складу кафедри:

- раціонального використання природних ресурсів;
- моніторингу поверхневих вод регіону та країни;
- екологічного впливу аграрної діяльності;
- моніторингу забруднення атмосферного повітря міста Тернополя;
- сучасних методів збору та аналізу екологічної інформації;
- вплив екологічних детермінант на стан здоров'я населення;
- дослідження екологічного впливу полігонів ТПВ, пов'язаних дифузійних процесів та газоутворення;
- моніторингу зміни лісового покриву краю, класифікація лісових екосистем регіону;
- функціонування природо-заповідного фонду;
- моніторинг виявлення та поширення червонокнижних рослин та птахів;
- різноманіття типів ландшафтів Тернопільщини;
- екологічних аспектів біоенергетики;
- просторові та екологічні аспекти розвитку біоекономіки;
- поширення екологічного стилю життя серед учнівської та студентської молоді, участь в екологічних акціях місцевого, всеукраїнського та всесвітнього рівнів;
- розвиток екологічної свідомості за участі за допомогою екологічних ігор.

Кафедра розвиває співпрацю із всеукраїнськими та міжнародними екологічними організаціями, взаємодіє із Міжнародною водною асоціацією, Українським ботанічним товариством, Українським географічним товариством імені Тараса Шевченка, ГО «Екодія», Українським екологічним клубом «Зелена хвиля», Всеукраїнською екологічною лігою, ГО «Лісові ініціативи і суспільство», МБФ «Екологія. Право. Людина», Біоенергетичною асоціацією України UA-BIO.

4. Удосконалення та покращення матеріально-технічної бази освітнього процесу

Основними напрямками удосконалення матеріально-технічної бази є:

- створення технічно обладнаної лабораторії хімічного спрямування. Проведення оновлення санітарного блоку, забезпечення відповідними меблями, устаткуванням, витяжною системою. Передбачити штатне забезпечення роботи лабораторії;
- удосконалення матеріально-технічної бази навчальної лабораторії екологічної безпеки та охорони довкілля;
- підготовка концепту та організаційного плану створення Природничого музею Університету з метою популяризації природничих спеціальностей, екологічної освіти здобувачів різних рівнів, поширення знань у сфері збереження ландшафтно-біологічного різноманіття, зацікавленості потенційних абітурієнтів освітніх програм, проведення профорієнтаційної діяльності та заходів;
- опрацювання можливостей залучення технічної допомоги, в тому числі міжнародної, у зв'язку з обмеженням фінансування у воєнний час.

5. Виховна, культурна і громадська робота зі здобувачами

Сприяти створенню студентоцентрованого підходу з умовами ефективної підготовки фахівців у поєднанні із практичною діяльністю, розвитку творчих здібностей та студентської ініціативи.

Розвивати у студентської молоді активну життєву позицію, дух колективізму, стимулювати їх інтелектуальні здібності та самоорганізацію.

Формувати у здобувачів патріотичні почуття, національну самосвідомість, історичну пам'ять, людську гідність, любов до України, рідної мови, традицій, готовність до захисту Батьківщини.

Різнобічно підтримувати молодь у реалізації мистецьких та спортивних ініціатив, спрямованих на розвиток творчих здібностей і примноження спортивних досягнень.

Сприяти розвитку соціальної активності, студентського лідерства, самоврядування та організації активного дозвілля.

Пропагувати серед здобувачів здоровий спосіб життя.

Підтримувати і розвивати корпоративну культуру та імідж кафедр, інституту, університету.

Активізувати культурну і громадську роботу колективів кафедр, зокрема планувати такі заходи, як відвідування історичних пам'яток, відзначення визначних дат в житті інституту, університету.

6. Профорієнтаційна робота кафедри

Профорієнтаційна робота, як невід'ємна складова функціонування кафедри, має декілька пріоритетних завдань, зокрема:

- організація агітаційно-роз'яснювальної роботи в закладах середньої та фахової передвищої освіти;

- проведення днів відкритих дверей, інших масових заходів;
- співробітництво з організаціями, установами, підприємствами, освітніми закладами.

Профорієнтаційна робота кафедри, спрямована на залучення до вступу випускників закладів середньої та фахової передвищої освіти, а також непрофільних працівників підприємств, організацій та установ, спрямована на:

- зустрічах із потенційними абітурієнтами;
- консультативних та інформаційних бесідах із здобувачами екологічного спрямування;
- презентація діяльності кафедри, спеціальності та зреалізування освітньо-професійної програми;
- дні відкритих дверей, екскурсії для абітурієнтів та усіх зацікавлених сторін;
- взаємодія із профільними органами державної влади, установами, організаціями та підприємствами задля популяризації екологічної освіти.

Концепцію обговорено та затверджено на засіданні кафедри екології та охорони здоров'я 24 травня 2024 року, протокол №15.

В. о. завідувача кафедри екології
та охорони здоров'я, к. е. н.



Леонід БИЦЮРА